

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8

15193 TALLINN

17. märts 2014

VASTUSED

Õiguskantsleri Kantselei 05. märtsi 2014 kirjas nr 7-9/140310/1401022 toodud ettepanekute ja soovitude täitmise osas

Õiguskantsleri nõunikud teostasid 31. jaanuaril 2014 SA-s Hiiu Ravikeskus etteteatamata kontrolli. Kontrolli tulemusena esitas Õiguskantsleri Kantselei oma 05. märtsi 2014 kirjas nr 7-9/140310/1401022 ettepanekud ja soovitused, et parandada isikute põhiõiguste ja –vabaduste kaitset SA-s Hiiu Ravikeskus.

Eelnimetatud kirjas märgib õiguskantsler, et kontrollkäigul selgus, et SA-s Hiiu Ravikeskus esinesid mõned puudused, millele eelosundatud kirjas ka tähelepanu juhiti.

SA Hiiu Ravikeskus on võtnud esitatud ettepanekud ja soovitused teadmiseks, kuid soovib täpsuse ja selguse huvides siiski märkida järgmist.

1. Õendusabiteenust kasutavate patsientide ravidokumentides nõusoleku kajastamisest

Märgite oma kontrollkäigu kirjalikus kokkuvõttes, et mitme patsiendi ravidokumentides puudus patsiendi või tema seadusliku esindaja nõusolek õendusabiteenuse osutamise kohta. Eelviidatule tuginedes palute SA-l Hiiu Ravikeskus tagada patsientidelt kohase nõusoleku küsimine ja fikseerimine ning vajadusel muude oluliste asjaolude selgitamine.

SA Hiiu Ravikeskus peab vajalikuks märkida, et patsientidele on tagatud nende põhiseaduslikud õigused otsustusvabaduse teostamiseks isiku füüsilise ja vaimse puutumatuse üle. Üldreeglina on kõikidel juhtudel tagatud patsientidelt või nende seaduslikelt esindajatelt vastavate nõusolekute võtmine ja nende nõusolekute kirjalik fikseerimine.

Samas, leiab praktikas tihti aset olukordi, kus kiirabibrigaad toob SA Hiiu Ravikeskus ruumidesse teo- ja otsustusvõimetu isiku, kelle lähedased on teadmata ning kellele kohus ei ole veel määranud eestkostjat. Seega on tegemist isikuga, kes ei ole võimeline oma terviseseisundist tulenevalt kohast nõusolekut andma, kuid kellele tervishoiuteenuse viivitamata osutamata jätmine oleks ohtlik patsiendi elule või

kahjustaks oluliselt patsiendi tervist. VÕS § 767 lg 1 järgi on eelkirjeldatud juhul tervishoiuteenuse osutamine lubatud ka patsiendi nõusolekuta. Seetõttu võis kontrollkäigul esineda mõningaid puudusi nõusolekute kohesel ja korrektsetel vormistamisel.

Märgime veel täiendavalt, et eelkirjeldatud seisundile vastavate isikute puhul üritatakse esimesel võimalusel selgitada välja nende omaksed või eestkostja ning seejärel vormistatakse hilisemalt ka nõuetekohane nõusolek.

SA Hiiu Ravikeskus märgib, et juhul, kui õiguskantsler siiski leiab, et SA Hiiu Ravikeskus ei tohi eelkirjeldatust hoolimata tervishoiuteenuse osutamist igakordselt alustada enne kohase nõusoleku saamist, siis palume ka vastav juhis meile edastada. Ühtlasi palume esitada meile lühike õiguslik põhjendus, millise saaksime sellisel juhul kiirabibrigaadile koos patsiendiga esitada ning patsiendi vastuvõtmisest keelduda.

2. Patsientide juurdepääsust ravimitele

Märgite, et kontrollkäigu ajal oli võimalik avada mõlemad protseduuriruumide uksi ilma töötaja juuresolekuta, mistõttu tekkis õiguskantsleril kahtlus, kas SA-s Hiiu Ravikeskus on tagatud, et patsiendid ei pääse juurde ravimikappides ja –rüülitel olevatele ravimitele.

SA-s Hiiu Ravikeskus on tagatud, et patsiendid ei pääse juurde ravimikappides ja –rüülitel olevatele ravimitele.

SA Hiiu Ravikeskus märgib, et fotodel olevad ukSED ja võtmed võimaldavad juurdepääsu üksnes protseduuriruumidesse. Samas, asuvad kõik protseduuriruumide ukSED õepostide vahetus läheduses, kus on tagatud pidev järelevalve protseduuride ruumi pääsevate isikute üle. Seega puudub kõrvalistel isikutel võimalus siseneda protseduuriruumidesse. Isegi juhul, kui kõrvalised isikud pääseksid protseduuriruumidesse, puuduks neil juurdepääs ravimikappides ja –rüülitel olevatele ravimitele kuna ravimikapid on eraldi lukustatud. Samuti on eriotstarbelised ravimid hoiustatud eraldi seifis ning neile on kõrvaliste isikute juurdepääs välistatud.

Samas märgime, et tuginedes õiguskantsleri poolt esitatud ettepanekutele alustame üleminekut digitaalsete koodlukkude kasutamisele, millise tehnoloogia rakendamine välistaks täielikult igasugusegi kõrvaliste isikute juurdepääsu protseduuriruumidele ja võimalikele ravimitele.

3. Keelebariäärist

SA Hiiu Ravikeskus töötajad vastavad keeleseaduse § 23 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 20.06.2011 määruse nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“ § 7 punktis 9 ja § 8 punktides 9 ja 10 sätestatud nõuetele.

Seega valdavad tervishoiuteenuse osutamisega vahetult kokku puutuvad töötajad eesti keelt vajalikul tasemel. Samuti on tagatud, et igas osakonnas töötab piisav hulk emakeelena riigikeelt valdavaid isikuid, kes saavad vajadusel tagada patsientide võimaluse väljendada oma muresid ja soove ka keerulisemates eesti keele vormides. Seega on kõigile patsientidele tagatud riigikeeles vajalik teave teda puudutavate meditsiini- ja hooldustoimingute osas.

Samas ei ole õiguskantsler tuvastanud, millisest konkreetsest juhtumist või millisele isikule konkreetset rikkumist ette heidetakse, mistõttu on SA-l Hiiu Ravikeskus väga keeruline sellisele ebaselgele ja tõendamata väitele selgitusi anda. Varasemalt ei ole sellekohaseid rikkumisi ka tuvastatud.

Märgime, et patsientide haigusseisundist tulenevalt on esinenud üksikuid juhtumeid, kus patsiendil on raskusi ka eesti keele mõistmisega, mistõttu on võimalik, et tekkinud keelelised arusaamatused on tingitud patsiendi haigusseisundist.

4. Inimväärikuse tagamisest

Õiguskantsler teeb soovitusel pöörata senisest enam tähelepanu sellele, et õendusabi saavaid patsiente koheldaks igas olukorras inimväärikalt.

SA-le Hiiu Ravikeskus jääb aga sellise soovitusel põhjus arusaamatuks. Seda enam, et õiguskantsler ei tuvastanud oma kontrollkäigul patsientide väärkohtlemist või inimväärikuse rikkumisi.

Märgime, et täiesti tuvastamata on konkreetne olukord, mis võinuks olla Põhiseadusega vastuolus. Kuna konkreetne olukord ja väidetav rikkumine on tuvastamata ning üksnes hüpoteetiline, siis leiame, et sellise oletuse pinnalt ei saa teha õiguspäraseid järeldusi ega anda ka SA-le Hiiu Ravikeskus hüpoteetilisi soovitusi. Kellegi üldsõnaline ja subjektiivne hinnang (millise tõele vastavus on seejuures täielikult kontrollimata) ei saa olla aluseks õiguskantsleri poolt märgitud järelduse tegemiseks. Kuivõrd on tuvastamata

ja tõendamata konkreetne olukord, siis ei ole võimalik hinnata sellise olukorra Põhiseadusele mittevastavust ehk hinnata ka näiteks väidetava kurjuse proportsionaalsust ja ka seda kas oli üldse tegemist objektiivselt kurjustamisega või sai patsient sellest näiteks oma subjektiivset hindamisõigust kasutades ebaõigesti aru.

Sellises olukorras, kus on inimväärikuse rikkumise esinemine on täielikult tõendamata ja põhineb teadmata isiku subjektiivsel ja ebaselgel hinnangul (ning olukorras kus õiguskantsler ei tuvastanud vastavaid rikkumisi), ei ole põhjendatud ettepanekute tegemine sellistele rikkumistele tulevikus suurema tähelepanu osutamiseks.

Ühtlasi märgime, et personali koolitamine patsientidega suhtlemise vallas on SA Hiiu Ravikeskus prioriteediks. Kahjuks peame tõdema, et suurhaiglate taustaga personali puhul on siiski vajalik teha keskmisest tõhusamat tööd isikute patsientidega suhtlemisoskuse parandamisel, kuivõrd tundub, et suurhaiglates ei pöörata patsientidega suhtlemise kvaliteedile erilist tähelepanu. Sellel aastal on SA Hiiu Ravikeskuses toimunud juba kaks suhtlemisalast koolitust personalile, jätkame koolitamisega perioodiliselt ja intensiivselt.

Lugupidamisega

Kaidi Alasi

SA Hiiu Ravikeskus juhataja